ΤΑ ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΝ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΝ.

Ἡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ἦτο νεᾶνις εὐφυεστάτη καὶ περικαλλὴς, ἀλλ᾽ ὡς πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς κακότυχος· διότι ὁ ἄνθρωπος, ὑπερπλουτήσας ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιμελείας, μόνην χαρὰν εἶχε τὰ χρήματα. Ὁ Θεοδόσιος ἦτον ὁ νεώτερος υἱὸς παρηκμακότος οἴκου, μεγαλόνους καὶ πολυμαθὴς, ἐναρέτως καὶ κομψῶς ἀνατεθραμμένος. Εἰκοσαετὴς ἐγνώρισε τὴν Κωνσταντίαν, ἐνῷ διέτρεχε τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Ἐπειδὴ δὲ κατῴκει οὐ μακρὰν τῆς οἰκίας τοῦ πατρός της, ἔβλεπεν αὐτὴν συνεχῶς, καὶ διὰ τῶν πλεονεκτημάτων καλῆς μορφῆς καὶ εὐαρέστου συνομιλίας ἔκαμε τοιαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν της, ὁποίαν ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐξαλείψῃ ὁ χρόνος. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγοητεύθη οὐχ ἧττον ὑπὸ τῆς Κωνσταντίας. Ὅσον δὲ ηὔξανεν ἡ σχέσις καὶ καθίστατο οἰκειοτέρα, ἀνεκάλυπτον νέα κάλλη εἰς ἀλλήλους, καὶ βαθμηδὸν διηγέρθη ἐν αὐτοῖς ἀμοιβαῖον πάθος, ἰσχυρῶς ἐπενεργῆσαν εἰς ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς των. Κακῇ τύχῃ συνέβη, ὥστε, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρωτικῆς ταύτης καὶ φιλικῆς συναναστροφῆς τοῦ Θεοδοσίου καὶ τῆς Κωνσταντίας, νὰ ἐκραγῇ μεταξὺ τῶν γεννητόρων αὐτῶν ἔρις ἀδιόρθωτος, τοῦ μὲν ἐπαιρομένου εἰς τὸ γένος, τοῦ δὲ εἰς τὰ κτήματα. Ὁ πατὴρ τῆς Κωνσταντίας τοσοῦτον διηρεθίσθη κατὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Θεοδοσίου, ὥστε παραλόγως ἀπεστράφη καὶ τὸν υἱὸν, ἀπαγορεύσας αὐτὸν νὰ μὴ εἰσέρχηται εἰς τὸν οἰκόν του, καὶ σφοδρῶς ἐπιτάξας εἰς τὴν θυγατέρα του μηδέποτε πλέον νὰ τὸν ἴδῃ. Συγχρόνως, προθυμούμενος νὰ διαρρήξῃ πᾶσαν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο ἐραστῶν, περὶ ὧν ἐγνώριζεν ὅτι ἔτρεφον εἰσέτι μυστικὰς ἐλπίδας νὰ τύχωσί ποτε τοῦ ποθουμένου, εὑρῆκε νέον εὐκατάστατον καὶ εὐειδῆ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ αὐτὸν γαμβρόν του. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ, καλῶς διατάξας τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἶπεν εἰς τὴν Κωνσταντίαν ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ ὑπανδρεύσῃ αὐτὴν πρὸς τὸν θεῖνα κύριον, καὶ ὅτι ὁ γάμος ἤθελε τελεσθῆ τὴν θεῖναν ἡμέραν. Ἡ Κωνσταντία, ἥτις ἐσέβετο πάντοτε τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός της, καὶ δὲν εἶχέ τι ν᾽ ἀντείπῃ κατὰ συνοικεσίου τόσον ἐπωφελοῦς, ἐδέχθη τὴν πρότασιν μετὰ βαθείας σωφῆς· διὸ καὶ ἐπήνεσεν αὐτὴν ὁ πατὴρ, εἰπὼν ὅτι αἱ παρθένοι ἁρμόζει μάλιστα διὰ τῆς σιγῆς νὰ συγκατανεύωσιν εἰς προτάσεις τοιούτου εἴδους. Ἡ φήμη τοῦ προσεγγίζοντος γάμου ταχέως ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Θεοδοσίου, ὅστις, ἀφοῦ καθησύχασαν ὀπωσοῦν τὰ εἰς τοιαύτην περίστασιν τὴν καρδίαν ἐραστοῦ διαταράσσοντα πάθη, ἔγραψε τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Κωνσταντίαν·—

Ἀφοῦ σ᾽ ἐγνώρισα μέχρι τῆς σήμερον, ἀγαπητή μου Κωνσταντία, μόνην χαρὰν εἶχον τὸ νὰ διαλογίζωμαι περὶ σοῦ· ἀλλ᾽ ἤδη ὁ διαλογισμός σου μὲ βασανίζει ἀνυποφόρως. Πρέπει λοιπὸν νὰ ζῶ καὶ νὰ σὲ βλέπω ἄλλου; Οἱ ῥύακες, οἱ ποταμοὶ, καὶ οἱ λειμῶνες, ὅπου τοσάκις συνδιελέχθημεν, μὲ καταλυποῦσι· καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ κατέστη πρὸς ἐμὲ βάρος. Εἴθε νὰ μακρημερεύσῃς ὑδαίμων ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ λησμόνησον ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ὁ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔλαβεν αὐθημερὸν ἡ Κωνσταντία, καὶ ἀναγνοῦσα αὐτὴν ἐλειποθύμησε· τὴν δ᾽ ἐφεξῆς πρωΐαν κατεφόβισαν αὐτὴν πολὺ μᾶλλον δύο ἢ τρεῖς ἀγγελιοφόροι, οἵτινες ἔφθασαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ζητοῦντες τὸν Θεοδόσιον, ὅστις, φαίνεται, εἶχεν ἐξέλθει τοῦ θαλάμου του περὶ τὸ μεσονύκτιον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ πούποτε· ἕνεκα δὲ τῆς βαθυτάτης μελαγχολίας, ἥτις πρὸ μικροῦ εἶχε κυριεύσει τὸ πνεῦμά του, ἐφοβοῦντο τὰ ἔσχατα οἱ συγγενεῖς του. Ἡ Κωνσταντία, πεπεισμένη ὅτι μόνον ἡ περὶ τοῦ γάμου αὐτῆς φήμη ἠδύνατο νὰ σπρώξῃ αὐτὸν εἰς τοιαύτας ὑπερβολὰς, ἔμενεν ἀπαρηγόρητος. Ἐμέμφετο δ᾽ ἑαυτὴν ὅτι τόσον ὑποκλινῶς ἠκροάσθη τὴν περὶ συζύγου πρότασιν, καὶ ἐθεώρει τὸν νέον ἐραστὴν ὡς φονέα τοῦ Θεοδοσίου. Ἐν βραχυλογίᾳ, ἀπεφάσισε καὶ τὰ δεινότερα ἀποτελέσματα τῆς δυσαρεσκείας τοῦ πατρὸς αὐτῆς νὰ ὑποφέρῃ, μᾶλλον ἢ νὰ συγκατατεθῇ εἰς γάμον, ὅστις ἐφαίνετο πλήρης ἐγκλήματος καὶ φρίκης. Ὁ δὲ πατὴρ, βλέπων ὅτι ἀπηλλάχθη τοῦ Θεοδοσίου, καὶ ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔμελλε νὰ κερδήσῃ τὴν προῖκα, ὀλίγον ἐμερίμνα περὶ τῆς πεισματώδους ἀπαρνήσεως τῆς θυγατρός του· καθ᾽ ὅσον μάλιστα ἡ ἀδιαθεσία της αὕτη ἦτον ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς τὸν μέλλοντα γαμβρὸν, ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἔκλινεν εἰς τὸν γάμον τοῦτον διὰ τὸ συμφέρον, οὐχὶ διὰ τὸν ἔρωτα.

Ἡ Κωνσταντία ἤδη εἰς μόνα τὰ θρησκευτικὰ εὕρισκεν ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν, καὶ βαθμηδὸν ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὰ ὅλην τὴν ψυχήν της· ἀφοῦ δὲ προϊὼν ὁ χρόνος ἐμετρίασε τὴν σφοδρότητα τῆς λύπης, ἀπεφάσισε σταθερῶς νὰ περάσῃ ἐν μοναστηρίῳ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπιγείου ζωῆς. Τὸν πατέρα δὲν ἐλύπησεν ἀπόφασις τόσον οἰκονομικὴ, καὶ προθύμως ἔκλινεν εἰς τὴν αἴτησιν τῆς θυγατρός. Ἑπομένως, εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἐνῷ τὰ κάλλη αὐτῆς ἦσαν ἔτι θαλερὰ καὶ ἀκμαῖα, συνώδευσε τὴν νεάνιδα εἰς γειτονικὴν πόλιν, ὅπου νὰ εὕρῃ ἀδελφότητα καλογραιῶν μεθ᾽ ὧν νὰ κατατάξῃ αὐτήν. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὑρίσκετο ἱερομόναχός τις, περιβόητος δι᾽ εὐσέβειαν καὶ ἀρετήν· καὶ ἐπειδὴ ἐπεκράτησε συνήθεια, οἱ ἐν θλίψει μεγάλῃ εὑρισκόμενοι, ἢ δεινῶς τὸ πνεῦμα τεταραγμένοι, νὰ προστρέχωσιν εἰς τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν πνευματικῶν ἵνα λάβωσιν ἄφεσιν καὶ παραμυθίαν, ὠφελήθη τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἡ ὡραία εὐλαβής μας, ὥστε νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς τὸν περιβόητον τοῦτον πατέρα.

Πρέπει τώρα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Θεοδόσιον, ὅστις, αὐτὴν ἐκείνην τὴν πρωΐαν, καθ᾽ ἣν ἐγίνοντο περὶ αὐτοῦ αἱ προειρημέναι ἔρευναι, ἔφθασεν εἰς θρησκευτικόν τι κατάστημα ἐν τῇ πόλει ὅπου διέτριβε νῦν ἡ Κωνσταντία· παρακαλέσας δὲ νὰ φυλάξωσιν οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου τὴν εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνήθη μυστικότητα, ἔγειναν εἷς τοῦ τάγματος αὐτῶν, μετὰ ἰδιαιτέρας τινὸς εὐχῆς νὰ μὴ ἐρευνήσῃ ποτὲ περὶ τῆς Κωνσταντίας, ἥτις, ὡς ἐφρόνει, εἶχε παραδοθῆν εἰς τὸν ἀντεραστήν του τὴν ἡμέραν,

καθ' ἣν ἡ κοινὴ φήμη διεκήρυξεν ὅτι ὁ γάμος αὐτῶν ἔμελλε νὰ τελεσθῇ. Ποθῶν δὲ ν' ἀφιερωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ ἔχων τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὴν ἱερωσύνην μάθησιν, ἐχειροτονήθη, καὶ μετ' ὀλίγους ἐνιαυτοὺς κατέστη περίφημος διὰ τὴν ἁγιότητα τῆς ζωῆς του, καὶ τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα, ὅσα ἐνέπνεεν εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένους. Εἰς τὸν ἅγιον τοῦτον πατέρα ἀπεφάσισεν ἤδη νὰ ἐξομολογηθῇ ἡ Κωνσταντία, καίτοι ἀγνοοῦσα, (ὡς καὶ πᾶς ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς), τὸ ὄνομα καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ὁ εὔθυμος, ὁ ἀξιέραστος Θεοδόσιος ἐκαλεῖτο νῦν Πατὴρ Φραγκίσκος, καὶ τόσον κεκρυμμένος ἦτον ὑπὸ τὸν μακρὸν πώγωνα, τὴν ἐξυρισμένην κεφαλὴν, καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἱμάτια, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ γνωρισθῇ ὁ τοῦ κόσμου ποτὲ ἀνὴρ ἐν τῇ νῦν μορφῇ τοῦ σεβασμίου μοναστηριακοῦ.

Πρωΐαν δέ τινα, ἐνῷ ἦτο κεκλεισμένος εἰς τὸ ἐξομολογητήριον, ἡ Κωνσταντία γονυπετὴς ἀνέῳξε πρὸς αὐτὸν τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς της· ἀφοῦ δ' ἐξιστόρησε βίον ἀθῶον καὶ πλήρη ἀγαθοεργίας, περιεχύθη αἴφνης ἀπὸ δάκρυα, καὶ ἤρχισε τὰ τὸν ἐξομολογητὴν αὐτὸν ἀφορῶντα. «Ἡ διαγωγή μου,» εἶπε, «φοβοῦμαι ὅτι ἐπέφερε τὸν θάνατον νέου, ὅστις μόνον ἐλάττωμα εἶχεν ὅτι μὲ ὑπερηγάπα. Ὁ Θεὸς γινώσκει πόσον μὲ ἦτο φίλτατος ἐνῷ ἔζη, καὶ πόσον πικρὰ ὑπῆρξε πρὸς ἐμὲ ἡ ἀνάμνησίς του ἀφοῦ ἀπέθανεν.» Ἐδῶ ἔπαυσε, καὶ ἀνέτεινε πρὸς τὸν πατέρα τοὺς δακρυῤῥοοῦντας ὀφθαλμούς της· ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτον συνεκινήθη, καὶ τοσαύτην ἔλαβε συμπάθειαν, ὥστε μόλις ἠδυνήθη, μετὰ φωνῆς ὑπὸ στεναγμῶν καὶ λυγμῶν διακοπτομένης, νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὑπήκουσεν εἰς τὴν παραγγελίαν του, καὶ μετὰ ῥεύματος δακρύων ἐξέθηκε τὰ πάθη τῆς καρδίας της. Ὁ πατὴρ, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ, ἔκλαιε τρανοφώνως, καὶ μάλιστα ἔτρεμεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν θρονίον διεσείετο. Ἡ Κωνσταντία, φρονοῦσα ὅτι ὁ ἅγιος πνευματικὸς συνεκινήθη οὕτω ἐκ τῆς συμπαθείας του καὶ ἐκ τῆς φρίκης τοῦ ἐγκλήματός της, ἐτάχυνε νὰ τὸν γνωστοποιήσῃ, μετὰ τῆς μεγίστης συντριβῆς, ὅτι ἔταξε νὰ ζήσῃ παρθένος, ὥστε νὰ ἐξιλεώσῃ τρόπον τινὰ τὰς ἁμαρτίας της, καὶ νὰ κάμῃ τὴν μόνην δυνατὴν θυσίαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ Θεοδοσίου.

Ὁ πατὴρ, ὅστις εἶχεν ἤδη ἀρκετὰ καθησυχάσει, πάλιν ἐταράχθη σφοδρῶς καὶ ἐδακρυῤῥόησεν, ἀκούσας τὸ ποτὲ μὲν οἰκεῖον ὄνομα, νῦν δὲ ξένον εἰς αὐτὸν, καὶ τοιαύτην σπανίαν πιστότητα εὑρὼν εἰς τὴν γυναῖκα, περὶ ἧς ἐνόμιζεν ὅτι πρὸ πολλοῦ παρεδόθη εἰς ἄλλον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς λύπης του, βλέπων αὐτὴν καταπεπονημένην ὑπὸ τῆς ὀδύνης, μόλις ἠδύνατο ἐκ διαλειμμάτων νὰ προφέρῃ παρηγορητικόν τινα λόγον—νὰ τὴν εἴπῃ ὅτι αἱ ἁμαρτίαι της ἦσαν συγκεχωρημέναι—ὅτι τὸ ἔγκλημά της δὲν ἦτον ὅσον αὐτὴ ἐφοβεῖτο—ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θλίβηται ὑπερμέτρως. Τέλος, ἀνέλαβεν ἀρκετὰ, ὥστε ν' ἀπαγγείλῃ τὸ συγχωρητικὸν ἐν τάξει· καὶ συγχρόνως τὴν διώρισε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπαύριον, διὰ νὰ τὴν ἐνθαῤῥύνῃ εἰς τὰς εὐσεβεῖς ἀποφάσεις της, καὶ νὰ τὴν συμβουλεύσῃ περὶ τοῦ πῶς νὰ διάγῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἡ Κωνσταντία ἀπεσύρθη, καὶ τὴν ἐφεξῆς πρωΐαν ἐπανέστρεψεν. Ὁ Θεοδόσιος, γενναιότητα λαβὼν διὰ καταλλήλων συλλογισμῶν καὶ σκέψεων, ἠγωνίσθη ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν ἐξομολογηθεῖσαν εἰς τὸ νέον στάδιον τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τοὺς ἀθεμελιώτους φόβους της· τέλος δὲ, καὶ ὑπεσχέθη ὅτι ἤθελεν ἐξακολουθεῖ τὰς παραινέσεις του καὶ μετὰ τὸν προβιβασμὸν αὐτῆς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. «Οἱ κανόνες τοῦ μοναστηρίου,» εἶπε, «δὲν συγχωροῦσι νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους, ἀλλ' ἔσο βεβαία ὅτι ὄχι μόνον θέλω προσεύχεσθαι ὑπὲρ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι θέλεις συνεχῶς λαμβάνει παρ' ἐμοῦ τοιαύτας διδασκαλίας, ὁποίας δύναμαι δι' ἐπιστολῶν νὰ σὲ μεταδίδω. Βάδιζε σταθερῶς εἰς τὸ ἔνδοξον στάδιον, ὅπου μέλλεις νὰ εἰσέλθῃς, καὶ ταχέως θέλεις εὑρεῖ τοιαύτην εἰρήνην καὶ νοητικὴν εὐχαρίστησιν, ὁποίαν ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δώσῃ.»

Οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου ἐνέπνευσαν τοσοῦτον θάῤῥος εἰς τὴν Κωνσταντίαν, ὥστε ἀμέσως τὴν ἐπαύριον ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Εὐθὺς δ' ἀφοῦ ἔλαβον τέλος αἱ ἱεροπραξίαι τῆς ὑποδοχῆς της, ἀπεσύρθη, κατὰ τὸ σύνηθες, μετὰ τῆς ἡγουμένης, εἰς τὸ ἴδιον αὐτῆς οἴκημα.

Ἡ ἡγουμένη εἶχε μάθει τὴν προτεραίαν ὅλα τὰ μεταξὺ τῆς νεοφύτου καὶ τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου διατρέξαντα· νῦν δὲ παρέδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν του·

«Ὡς πρώτην χαρὰν καὶ παραμυθίαν ἐκ τῆς μοναστικῆς ζωῆς λάβε τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ Θεοδόσιος, ὁ τεθνηκὼς παρὰ σοῦ νομιζόμενος, καὶ διὰ τοῦτο κατατεθλιμμένην ἔχων τὴν ψυχήν σου, ζῇ ἀκόμη· καὶ ὅτι ὁ πνευματικὸς, εἰς ὃν ἐξωμολογήθης, ἦτο ποτὲ ὁ πολυθρήνητός σου Θεοδόσιος. Ἡ ἀμοιβαία ἡμῶν ἀγάπη θέλει μᾶς κάμειν εὐδαιμονεστέρους ἀποτυχοῦσα, παρ' ὅσον ἠδύνατο ἂν ἐτελεσφόρει. Ἡ Πρόνοια διέθηκεν ἡμᾶς πρὸς ἡμετέραν ὠφέλειαν, καίτοι οὐχὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν εὐχήν. Στοχάζου ἔτι ὡς τεθνηκότα τὸν Θεοδόσιον, ἀλλ' ἔσο πεπεισμένη ὅτι ἔχεις φίλον, ὅστις οὐδέποτε θέλει παύσει τοῦ δέεσθαι ὑπὲρ σοῦ, τὸν πατέρα

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΝ.»

Ἡ Κωνσταντία εἶδεν ὅτι τὸ χειρόγραφον συνεφώνει μὲ τὰ διαλαμβανόμενα τῆς ἐπιστολῆς· σκεφθεῖσα δὲ περὶ τῆς φωνῆς, τῆς διαγωγῆς, καὶ μάλιστα τῆς ἄκρας λύπης τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν της, ἀνεκάλυψε καθ' ὅλα τὸν Θεοδόσιον. Ἀφοῦ δ' ἔκλαυσε μετὰ δακρύων χαρᾶς, «Ἀρκεῖ,» εἶπεν· «ὁ Θεοδόσιος ὑπάρχει ἔτι· θέλω ζήσειν ἐν ἀνέσει, καὶ ἀποθάνειν ἐν εἰρήνῃ.»

Αἱ ἐπιστολαὶ, ὅσας μετέπειτα διεύθυνε πρὸς αὐτὴν, σώζονται ἀκόμη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ πολλάκις ἀναγινώσκονται εἰς τὰς νέας μοναχὰς, ὡς κατάλληλοι νὰ ἐμπνέωσιν ἀγαθὰς ἀποφάσεις καὶ ἐνάρετα αἰσθήματα. Συνέβη δὲ ὥστε, ἀφοῦ ἡ Κωνσταντία ἔζησε περὶ τὰ δέκα ἔτη εἰς τὸ κελλίον, νὰ ἐπιπέσῃ σφοδρὸς πυρετὸς εἰς τὴν μονὴν, ὅστις ἀφήρπασε πλείστους, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν Θεοδόσιον. Ἐκ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου ἔπεμψε τὴν εὐχήν του πρὸς τὴν Κωνσταντίαν μετὰ τοῦ πλέον κατανυκτι-

κοῦ τρόπου, ἀλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἔκειτο καὶ αὐτὴ παράφρων ἐκ τῆς αὐτῆς ὀλεθρίας νόσου. Κατὰ δὲ τὸ πρὸ τοῦ θανάτου ἥσυχον διάστημα, τὸ μεσολαβοῦν εἰς ἀσθενείας τοιούτου εἴδους, ἡ ἡγουμένη, μαθοῦσα ὅτι οἱ ἰατροὶ δὲν εἶχον πλέον κἀμμίαν ἐλπίδα περὶ τῆς Κωνσταντίας, τὴν εἶπεν ὅτι ὁ Θεοδόσιος πρὸ μικροῦ ἀπέθανε, καὶ ὅτι εἶχε πέμψει τὴν εὐχήν του πρὸς αὐτὴν εἰς τὰς τελευταίας στιγμάς του. Ἡ Κωνσταντία τὴν ἐδέχθη εὐχαρίστως. «Καὶ τώρα,» εἶπεν, «ἂν δὲν κριθῇ ἀνάρμοστον τὸ ζήτημά μου, ἂς ταφῶ πλησίον τοῦ Θεοδοσίου. Τὸ τάξιμόν μου δὲν ἐκτείνεται ἐπέκεινα τοῦ τάφου· ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν παραβαίνω αὐτὸ διὰ τοῦ παρόντος ζητήματος.»—Ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, καὶ ἐτάφη ὡς ἠθέλησε.

Εἰς δὲ τὰ μνήματά των ἐχαράχθη Λατινιστὶ ἡ ἐφεξῆς ἐπιγραφή·—

Ἐνταῦθα κεῖνται τὰ λείψανα τοῦ πατρὸς Φραγκίσκου καὶ τῆς ἀδελφῆς Κωνσταντίας. «Ἠγαπημένοι καὶ εὐπρεπεῖς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, ἐν τῷ θανάτῳ οὐ διεχωρίσθησαν.»

Ο ΡΑΣΣΕΛΑΣ.

[Ἴδε Τόμ. ζ'. Σελ. 156–159, 165–168, 180–183· Τόμ. ή. Σελ. 5–8.]

ΚΕΦΑΛ. Π'. Ἡ δυσαρέσκεια τῶν ἐν τῇ Εὐδαίμονι Κοιλάδι.

ΑΦΟΥ̓ ὁ ποιητὴς Ἰμλακος ἐξιστόρησεν εἰς τὸν βασιλόπαιδα τὰ τῆς παρελθούσης ζωῆς αὐτοῦ, μέχρις οὗ κατήντησεν εἰς τὴν εὐδαίμονα κοιλάδα,

«Ἐπὶ τέλους,» ἐξηκολούθησεν ἐμφατικῶς ὁ Ῥασσέλας, «εὗρῆκας ἐνταῦθα τὴν ποθουμένην εὐδαιμονίαν; Εἰπέ με ἀπαρακαλύπτως τὴν ἀλήθειαν· εἶσαι τάχα εὐχαριστημένος μὲ τὴν παροῦσαν κατάστασιν; ἢ ἐπιθυμεῖς νὰ περιπλανᾶσαι πάλιν καὶ νὰ ἐρευνᾷς; Ἅπαντες οἱ τῆς κοιλάδος ταύτης κάτοικοι ἐξυμνοῦσι τὴν τύχην των, καὶ εἰς τὴν ἐνιαύσιον τοῦ βασιλέως ἐπίσκεψιν προσκαλοῦσιν ἄλλους νὰ μεθέξωσι τῆς εὐδαιμονίας των.»

«Βασιλόπαι,» ἀπεκρίθη ὁ Ἰμλακος, «τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ λαλήσω· κἀνένα ἐκ τῶν ὀπαδῶν σου δὲν γνωρίζω, ὅστις δὲν θρηνεῖ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐμβῆκεν εἰς τὸ καταγώγιον τοῦτο. Ἐγὼ εἶμαι μᾶλλον τῶν ἐπιλοίπων εὐχαριστημένος, ἐπειδὴ ἔχω νοῦν πλήρη εἰκόνων, τὰς ὁποίας δύναμαι νὰ ποικίλλω καὶ νὰ συνδυάζω κατ' ἀρέσκειαν. Δύναμαι νὰ παρηγορῶ τὴν μοναξίαν μου, ἀνανεόνων τὰς γνώσεις αἵτινες ἀρχίζουν νὰ ἐξαλείφωνται τῆς μνήμης μου, καὶ ἐνθυμιζόμενος τὰς τύχας τῆς παρελθούσης ζωῆς μου. Πλὴν ταῦτα πάντα τελειόνουν εἰς τὴν λυπηρὰν σκέψιν, ὅτι ἡ μάθησίς μου εἶναι ἤδη ἄχρηστος, καὶ ὅτι δὲν δύναμαι πλέον ν' ἀπολαύσω κἀμμίαν τῶν ἡδονῶν μου. Οἱ δὲ λοιποί, οἵτινες ἔχουν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς παρούσης μόνον στιγμῆς τὰς ἐντυπώσεις, κατατήκονται ὑπὸ δυσμενῶν παθῶν, ἢ κάθηνται ἠλίθιοι ἐν τῷ σκότει τῆς διηνεκοῦς ἀγνοίας.»

«Ποῖα πάθη,» εἶπεν ὁ βασιλόπαις, «δύνανται νὰ βασανίζωσι τοὺς ὅσοι οὐδὲ ἀντιζήλους κἂν ἔχουσιν; Εὑρισκόμεθα εἰς τόπον, ὅθεν ἡ ἀδυναμία ἀποκλείει τὴν κακίαν, καὶ ὅπου πᾶς φθόνος καταστέλλεται διὰ τῆς κοινότητος τῶν ἀπολαύσεων.»

«Δύναται μὲν,» εἶπεν ὁ Ἰμλακος, «νὰ ὑπάρχῃ κοινότης ὑλικοῦ πλούτου, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ κοινότης ἀγάπης ἢ ὑπολήψεως. Συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης ὥστε ὁ εἷς ν' ἀρέσκῃ μᾶλλον τοῦ ἄλλου· ὁ γνωρίζων ὅτι περιφρονεῖται θέλει πάντοτε εἶσθαι φθονερὸς, καὶ ἔτι μᾶλλον φθονερὸς καὶ δυσμενὴς, ἂν ἦναι καταδεδικασμένος νὰ ζῇ ἐνώπιον τῶν ὅσοι περιφρονοῦσιν αὐτόν. Αἱ προσκλήσεις, δι' ὧν ἐφελκύουσι τοσούτους εἰς τὴν δυστυχῆ ταύτην θέσιν, προέρχονται ἐκ τῆς φυσικῆς κακίας τῆς ἀνέλπιδος ἀθλιότητος. Βαρύνονται ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, καὶ ἐλπίζουσι νὰ εὕρωσιν ἀνακούφισιν εἰς νέους συντρόφους. Φθονοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐξ ἰδίας μωρίας των ἀπολεσθεῖσαν, καὶ ἀσμένως ἤθελον ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡσαύτως πεφυλακισμένους.

«Τοῦ ἐγκλήματος ὅμως τούτου ἐγὼ εἶμαι διόλου ἀπηλλαγμένος. Οὐδεὶς ἔχει νὰ εἴπῃ ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐδελεάσθη εἰς τὴν λεγομένην ταύτην εὐδαίμονα κοιλάδα. Μετὰ οἰκτιρμοῦ ἐπιβλέπω εἰς τὰ πλήθη τῶν ὅσοι κατ' ἔτος συρρέουσιν ἐνταῦθα δεόμενοι νὰ φυλακισθῶσι, καὶ εὔχομαι νὰ μὲ ἦτο συγκεχωρημένον νὰ νουθετήσω αὐτοὺς περὶ τοῦ κινδύνου των.»

«Ἀγαπητέ μου Ἰμλακε,» εἶπεν ὁ βασιλόπαις, «ὅλην τὴν καρδίαν μου θέλω σὲ ἀνοίξει. Πρὸ πολλοῦ μελετῶ νὰ φύγω ἐκ τῆς εὐδαίμονος κοιλάδος. Ἐξέτασα τὸ ὄρος κατὰ πᾶσαν πλευρὰν, ἀλλ' εὑρίσκω ἀνυπέρβλητα περιφράγματα· δίδαξόν με πῶς νὰ διαῤῥήξω τὴν φυλακήν μου· σὺ θέλεις εἶσθαι ὁ σύντροφος τῆς φυγῆς μου, ὁ ὁδηγὸς τῶν περιοδειῶν μου, ὁ μέτοχος τῆς τύχης μου, καὶ ὁ μόνος διευθυντής μου εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ σταδίου τῆς ζωῆς.»

«Κύριε,» ἀπεκρίθη ὁ ποιητὴς, «ἡ φυγή σου θέλει εἶσθαι δύσκολος, καὶ ἴσως μεταμεληθῇς ἐντὸς ὀλίγου διὰ τὴν περιέργειάν σου. Τὸν κόσμον, ὅστις παρίσταται νῦν εἰς τὴν φαντασίαν σου λεῖος καὶ ἥσυχος καθὼς ἡ ἐν τῇ κοιλάδι λίμνη, θέλεις εὑρεῖ πέλαγος ἀφρίζον ὑπὸ τρικυμιῶν, καὶ ἀναβράζον ὑπὸ θαλασσοστροβίλων· ποτὲ μὲν θέλεις καταποντίζεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς βίας, ποτὲ δὲ ναυαγεῖν εἰς τοὺς βράχους τῆς προδοσίας. Ἐν τῷ μέσῳ ἀδικιῶν καὶ δόλων, συναγωνισμῶν καὶ μερίμνης, θέλεις ἐπιθυμήσει χιλιάκις τὰς ἔδρας ταύτας τῆς ἀνέσεως, καὶ ἀσμένως ἐγκαταλείψει τὴν ἐλπίδα ὥστε ν' ἀπαλλαχθῇς τοῦ φόβου.»

«Μὴ ζητῇς νὰ μὲ ἀποτρέψῃς τοῦ σκοποῦ μου,» εἶπεν ὁ Ῥασσέλας· «ἀνυπόμονος εἶμαι νὰ ἴδω ὅσα σὺ εἶδες· καὶ ἐπειδὴ σὺ ὁ ἴδιος ἐβαρύνθης τὴν κοιλάδα, δῆλον ὅτι ἡ προτέρα σου κατάστασις ἦτο καλητέρα ταύτης. Ὅπως καὶ ἂν ἀποβῇ τὸ πείραμά μου, εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ κρίνω ἰδίοις μου ὀφθαλμοῖς περὶ τῶν διαφόρων καταστάσεων τοῦ ἀνθρώπου, ἔπειτα δὲ μετὰ ὥριμον σκέψιν νὰ ἐκλέξω δι' ἐμαυτὸν σταδιον ζωῆς.»

«Φοβοῦμαι,» εἶπεν ὁ Ἰμλακος, «ὅτι ἔχεις ἐμπόδια ἰσχυρότερα τῶν λόγων μου· πλὴν, ἂν ἡ ἀπόφασίς σου ἦναι σταθερὰ, σὲ συμβουλεύω νὰ μὴν ἀπελπίζησαι. Ὀλίγα πράγματα εἶναι ἀδύνατα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐμπειρίαν.»

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. Ὁ Ῥασσέλας ἀνακαλύπτει μέσον διεκφυγῆς.

Μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην συνδιάλεξιν ὁ βασιλόπαις ἀπέλυσε τὸν ποιητὴν, καὶ ἀπεσύρθη αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν κλίνην του· ἀλλὰ τὰ νέα καὶ παράδοξα, περὶ ὧν εἶχεν ἀκούσει, διετάραττον τὸ πνεῦμά του. Ἀνεπόλει τὰ θαυμαστὰ διηγήματα τοῦ Ἰμλάκου, καὶ ἡτοίμασε πλείστας ἐρωτήσεις νὰ προτείνῃ τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἡ ἀνησυχία του ἔπαυσεν ἤδη κατὰ μέγα μέρος. Εἶχε φίλον, πρὸς ὃν ἠδύνατο νὰ κοινοποιῇ τοὺς διαλογισμούς του, καὶ ὅστις, πολύπειρος ὤν, ἠδύνατο νὰ συνεργήσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν του. Δὲν ἦτο πλέον καταδεδικασμένος νὰ στενοχωρῆται ὑπὸ σιωπηλῆς ἀγανακτήσεως. Ἐνόμιζε μάλιστα ὅτι καὶ